

● ФАН МЎЪЖИЗАЛАРИ «ОҚ ОЛТИН» БАРАКАСИ

● ОБ-ХАВО СИРЛАРИ ● ТУПРОҚ НАМЛИГИ
МЕЪБЕРИДА БЎЛСА ● ПАХТА ХОСИЛДОРЛИГИ НИ-
МАГА БОГЛИК? ● ЯЙЛОВЛАРИНИ «КЎК ГИЛАМИ»
● ҚУЕШ НУРИ ЖИЛОВЛА НАДИ.

Пахта — халқимизнинг ифтихори, у бебаҳо бойлигимиздир. Эрта кўклардан она даластига чигит қайда бошлаган дехқон то йилгача терини тугатгунча гўзасини кўз қорачиқидек парвар-
рил қилади. Мақсад битта: пахтадан мўл ҳо-
сил етиштириб, она-Ватан бойлигига бойлик
қўйишди. Улкамиз пахтакорлари улкан хир-
маларни яратибди. Пахтачиллик бўйича ти-
нмиш ишлаб-ағдирган олимларнинг ҳам уларни-
нинг муносиб ҳиссасларини кўшиб келмоқда-
лар. Жумладан, об-ҳаво, иқлим шaroити, кў-
ш энергияси ва бошқа табиий манбалардан
пахтачиллигини ривожлантиришда умулди фой-
даланиш бўйича олимларимиз бир қатор
тадбирларни амалга оширишган. Шу муно-
сабат билан мухбиримиз В. А. Бугаев номи-
даги Урта Осиё илмий-тадқиқот институти аг-
рометеорология лабораторияси мудири, гео-
графия фанлари доктори Фотиҳ Абдуваликов
МҲИМОНОВ билан суҳбатлашиб, унга
пахта ҳосилдорлигини ошириш борасида олиб
борилган қизиларни тақриблар ҳақида
бир неча саволлар билан муножаат қилди:

— Хурматли Фотиҳ
Абдуваликович, Сиз
раҳбарлик қилаётган
агрометеорология ла-
бораториясининг ил-
мий ҳодимлари пахта
ҳосилдорлигини оши-
ришда қандай амалий
тадбирлар кўришмоқ-
да?

— Лабораториямиз
ҳодимлари кўп йил-
лардан бери гўза ва
об-ҳаво проблемаси
бўйича катта илмий-
тадқиқот ишлари олиб
боришмоқда. Бу соҳа-
даги ишлар кейинги
йил ичида янги пахта
навларининг деҳқончи-
лида тадқиқ этилиши
тўғрисида кенг қўл-
қўйилди. Ўшундан
«Тошкент» навлари-
нинг иқлимга ва об-
ҳаво омилига таъси-
ри ҳақидаги тадқиқ-
от ишлари ўзгариш-
лиги натижасида гўза
ўсишининг ривожини
ва ҳосилдорлигини
тадқиқлаш бўйича
методлар ишлаб чи-
қишда муассас бўлин-
ди. Шу методлар асо-
сида пахтакорлар учун
об-ҳаво шaroитидан
узулди фойдаланиш
тавсиялари ишлаб чи-
қилди. Бу тавсиялар
қилиш ҳўжакли муас-
саслари ва раҳбар ор-
ганлари об-ҳаво ша-

роитига қараб агро-
техник тадбирларни
ишлаб чиқишда тадқи-
қот иш ва кўлашга ёр-
дам беради. Масала,
мана шундай тавсия-
лардан бири — эр-
та баҳорда иқлим ш-
aroитини ҳисобга олиб
чиғит өшишини опти-
мал муддатларини
аниқлашдан иборат-
дир. Бу тавсияларда
асосий агрометеоро-
логик омилилардан ту-
нлик ҳарорати ва на-
миди, ҳаво ҳарорати,
«қора совуқ» тамом
бўлишининг энг охи-
риги муддати ҳисобга
олинган бўлади.

Лабораторияда иш-
лаб чиқилган бу кў-
лаш ва тавсиялар
эндликда серуш ўл-
чамининг барча об-
ластларида муваффа-
қият билан амалда қў-
ланилади. Бундан та-
шқари, лабораториямиз
да пахтачининг кўла-
шдан об-ҳавога қараб,
унинг ҳосилдорлиги-
ни шаклланиши ва
уни етиштириши ол-
диндан айтиб бериш
методлари ишлаб чи-
қилган. Бу методлар
гўзанинг эрта, ўрта ва
кеч пишир навлари
хос ҳолда яратилди.

— Пахта ҳосилдор-
лигини оширишда қан-
дай фойдаланилади?

— Ўлкамиз дала-
ларига тушадиган кўш
ёғдули миқдори шун-
чалик мўлки, у пахта
ҳосилдорлигини инки-
шлатиш учун баробар
ишончли беради. Бу-
ни рўйбега чиқариш
учун, аввало, гўза-
ни фотосинтез актив-

ШАРҚНИНГ БУЮК МУСАВВИРИ

Беҳзод туғилган кунининг 525 йиллигига

ГЕНИАЛ САНЪАТКОР

Камолитдин Беҳзод
мажон маданиятининг
тарихий қисми бўл-
ган бой ва кўп қирра-
ли Шарқ бадиий ма-
данияти буюк ижод-
кори орасида муно-
собо эгаллайди.

Бу аjoyиб мўйқалам
устасининг ижоди
Шарқ халқлари яра-
тувчилик истеъдо-
дининг энг юксак чўқ-
қидаридан биридир.

Беҳзоднинг юксак
гуманизм, лирик
романтизм билан су-
ғорилган асарларини
ақсодлар ва ҳунар-
мандларнинг ижоди
навларини ўрта аср
фосилидаги ва реак-
цион диндорлар томо-
нидан бўғиб келинган
бир даврда яратилган
илмий алоҳида қай-
дан таланиш беради.
Беҳзод таланиш беради
ташқиқот ишлари
ташқиқот ишлари
ташқиқот ишлари

Назаримда, Беҳзод ме-
росининг мангулиги,
маънавий қиммати у
яратган асарларнинг
гуманистик асосида
Рассом ўз миниа-
тюраларида инсон ва
табиат гўзаллигини
эрта маҳорат билан та-
рихнинг эътидо-
тида.

Томошбон Беҳзод
асарларини кўздан ке-
чирар экан, гўзаллик
оламида кириб қол-
гандек бўлади, ранг-
лар, нақшларнинг на-
малари ҳайратга
тушади. Ўз даври ва
ҳақдорларининг ҳо-
латини беришдаги
рассом маҳорати та-
нилади. Мен «Икки
тўла» романи миниа-
тюрани кўрганида бе-
киктир олингандай
икки тўла туяни қўй-
ган кўриб тургандай
уларнинг бўйиқлиги-
ни эшитгандай бў-
лади. «Лайли ва
Мажнун» урғушун
композициясидаги ма-
жон муҳаббатининг
нақшлари кўрганида
ранглар ва нақшлар-
нинг муносабати

мен ҳаяжонга сола-
ди. Мана ҳам гўзаллик
ижодкори бадиий та-
ваққурининг тавалли-
ги ва ҳақиқий маҳорати
ҳам худди ана шунда.
Беҳзод ижоди фа-
қатгина Эрта Осиё
халқларининг эмас,
балки бутун Шарқ
халқларининг ҳам маъ-
навий меросидир. Бу
халқлар тасвирий
санъатидаги энг юк-
сак, гўзал, етиб бў-
лма қўқилардан би-
ридир.

Беҳзод анъаналари
ундан кейин ўтган
рассомлар ижодида
таъсир қўйган.
Бугунги ўзбек мўйқала-
м усталари ижодида
ҳам ана шу самарали
таъсирнинг ҳусни
муқим. Шомухам
Муҳаммадқовул
унинг ўтказган
анъанавий миниа-
тюра санъатида
иш олиб бора-
ди. Жуда эрта ҳаёт-
дан кўз юмган Тель-
ман Муҳаммадов ўзбек
халқ эртакларига, Ҳў-
зараларини кўрганида
ранглар ва нақшлар-
нинг муносабати

ишлаб, санъат му-
ҳаббатини ҳурматига
сазовор бўлди. У ми-
ниатюра санъати анъа-
наларини жуда яхши
билар, нафис ва таъ-
сирчан асарлар ярат-
тади. Бугунги кунда
Т. Сайдуллаев, А. Ҳў-
ломов, Т. Жамолитдин
узоқ ижодида ҳам Беҳ-
зод ва бошқа миниа-
тюрачилар анъанаси
муваффақиятли давом
этиляпти.

Бугуннинг ҳаммаси
ўзбек миниаюрчи-
лар мактабининг қайта
тиклан масаласи кўп
таърибли қўйилишни
таъқоз этмоқда. Охи-
риги миниаюрчи рас-
сом — буюқдор Са-
риддин Кўчаев вафо-
тидан кейин бу санъ-
ат деярли сўниб қол-
ди.

А. Н. Островский
қолидаги Тошкент те-
атр ва рассомлик
санъати институтини
миниаюрча санъати бў-
лими ташкил этиш а-
ни муваффақият билан
бундай факультетни
ташкил этишда
РФФСР, Украина,
таърибисидан фой-
даланиш мумкин.

В. И. Ленин Улуғ
Оқтоб, инқилобдан
сал кейин халқнинг
бой бадиий меросини
сақлаш ва муҳофиза
қилишни Совет ҳў-
киматидаги энг муҳим
ишлардан бири
сифатида қайтган
эди. Партия ва Совет
ҳўкумати буюқ дохир
голарини катта эъти-
бор билан ҳаётга
таъбиқ этмоқда.

Эрта асрнинг аjoyиб
мўйқалам устаси бўл-
ган Камолитдин Беҳ-
зод туғилган кунининг
525 йиллигини нишон-
лаш, шу муносабат бил-
лан қатор муҳим та-
дбирларни амалга оши-
риш ҳам ана шу гам-
ҳўрликнинг яна бир
ерини намоишдир.

Чингиз АХМАРОВ,
Ўзбекистон ССР
халқ рассоми, профес-
сор.

Миниатюра санъати чўққиси

У жавоб аjoyиб зо-
ҳир қилувчи, кўп на-
зоратли, бунёд
эручи, Моинийнинг
мўйқалам эътиси, олам
муассарлар асарла-
рини бекор қилувчи ва
мислизи бармоқлари
билан одам авлоди ку-
нармандларни тасвирла-
рини маҳа қилувчидир.
Фард:

Муни қаламаш эн
устоди,
Жон дода бу сурати
жамоди.
(Устодлигидан мўйқала-
ми)
Жонсиз нарсаларга жон
бағишладим.
ХОНДАМИР.

Беҳзод Шоҳмузаф-
фердек нокидаст бўл-
ма ҳам, аммо унинг
қаламидан мустақкам
эди. Беҳзод тарҳда ва
устуҳонбанд (компози-
ция)да ундан беҳтар
эди. Қалами сифо, но-
килик ва маҳкамликда
монанди йўқ эди.
МУҲАММАД ҲАЙДАР.

Муассарлар Беҳ-
зод эди, муассарлик
ичини бисёр нозук э-
ди. Вале соқолсиз э-
лининг хечрасини ёмон
очадур, тағабини кўп
оладур. Соқол-
лик кишини яхши чеҳра-
ли, кўшойлик қилувчи.
Захриддин МУҲАМ-
МАД БОБИР.

Фақат Шарқ Рафазли,
мислизи Хиротлик му-
саавир Камолитдин
Беҳзод ижоди шундай
юксаклик ва қамолатга
етдики, замонадаги му-
саавирлардан биортаси
ҳам унга ета олмади.
Б. В. ВЕЙМАРН.

Буюқ хиротлик му-
саавир асарлари... шартли
миниатюрада ҳаёт хақи-
қатларига тўла реалис-
тик белгилар ўз ифоди-
сини топган ҳайратли
санъат намуналаридир.
А. Ю. ЯКУБОВСКИЙ.

Беҳзод чиган рас-
миди ҳар бир нукта кўз
каби жонли.
ОНБЕК.

Беҳзод санъати XV
аср Хирот мактаби ми-
ниатюра санъатининг
чўққисидир.
Б. ЗАХОДЕР.

Беҳзод бу Беҳзоддир.
Рафазли ёки Рубенс,
Гоня ёки Суриков каби
мажон тасвирий санъа-
ти намоёндалари қато-
рида унинг ўзига хос
урни бор.
Г. А. ПУГАЧЕНКОВА.

Барҳаёт анъаналар

XV асрнинг иккинчи
ярмида Хўросон дав-
латининг пойтахти
Хирот шаҳри мада-
нияти жуда юксак да-
ражада тарқайди.
Ушбу маданият ҳаёт
марказида улуғ ўзбек
шоир ва мутафакки-
ри Алишер Навоий,
Абдурахмон Номий,
Мирхонд. Хондамир,
Камолитдин Беҳзод
Султонли Машҳадий
бар аjoyиб санъат
ва маданият ҳазилари
тарқайди. Захриддин
Бобирнинг фикри-
ча, бу замонада «ҳар
кишининг кўзи бир
ништа маъшуғуллик бо-
лади, ҳўкммати ва гар-
зи ул элким, ул иш-
ни камолга етқурай».

Алишер Навоий
даврий маданияти ке-
йинроқ бошқа маданият
марказлари ҳам ун-
ининг ижодий таъсири-
ни ўтказди. Хўсуан
буни нафис мўйқала-
расм — миниатюра ми-
носида яққол кўриш
мумкин. Устод Камол-
итдин Беҳзод раҳ-
барлигида XV аср
ишқинчи армия Хирот
миниатюра мактаби
барча санъатшунослар
ва тарихчилар томо-
нидан Шарқ миниатю-
ра рассомлигининг
энг юксак чўққиси деб
тан олинган. Хирот
миниатюра мактаби
вакиллари бу санъат
турини шундай юксак
камолот чўққисига қў-
тардиларки, кейинги
вақтларда, кейинги
Табри, Шероз, Деҳ-
лида ҳам уларнинг
наилдан боришга инти-
лиш, уларнинг анъа-
наларини ўзлаштири-
лиш яққол сезилиб ту-
ради.

Шуни айтиш кераки,
XV асрнинг бирин-
чи ярмида, айниқса,
Шоҳрух даврида шаҳ-
зода Бойсункур Мир-
зонинг ҳаётлари ва
рассомларга ҳўмийлиги
тўғрисида Хирот шаҳ-
рида миниатюра расм
санъати бир қатор
ишқинчи ютуқларига
еришган эди. Лекин
устод Беҳзоднинг Хир-
от бадиий ҳаёти раҳ-
намасига айланган
билан қадимий мўйқала-
бар кўлашларини зий-
натлаш учун яратил-
ган расмларга ҳаёт
нафаси бахш этилди.

Шуниг учун ҳам
Беҳзоднинг замонадош,
тарихчи Хондамир у
расмларга жон бахш
қилиб, деб эълади.
Камолитдин Беҳзод
улуғ шоирлар Алишер
Навоий ва Абдурах-
мон Номийнинг инсон-
парварлик гоаларини
расм санъати восита-
сида маҳорат билан
тараннум эди. Санъ-
аткор асарларидаги
ҳар бир персонаж,
ҳар бир шахс алоҳида
руҳий, маънавий дунё-
га эга, ўз характери
билан ажралиб туради.
Гениал рассом асари-
да бирорта ишқинчи
даражада шахс, ишқин-
чи даражада де-
таль йўқ. Ҳар бир чи-
зиқ, ҳар бир деталъ,
ҳар бир шахс тасвири
санъаткор учун қадри-
ли ва қимматли. Беҳ-
зод ўз асарларини шўх
асарлар даражасига
етказиб ишлаган ва
бошқа шоирларидан
ҳам шунини талаб қи-
лган. Атоқли санъат-
корнинг мана шу анъа-
наларини XVI асрда
Хиндистонда ижод
қилган миниатюрист-
лар Мир Саид Али,
Абдусаммад Шерозий,
Давант, Басаван ва

бошқалар ижодида
ҳам кўзга ташланади.
Масалан, Мир Саид
Али ўз устози анъана-
ларини аввал Табрига
ва Қобулда, кейинроқ
эса Хиндистонда из-
чиллик билан давом
этиргани.

Хирот миниатюра
мактаби ижодий ютуқ-
ларидан бири расм-
ларда бир эмас, бир
печа воқеа-ҳодисаси
очиб беришидир. Бу
эса санъаткорга ҳаёт-
ли қувайтириш ва
этиришга имкон яра-
тиб беради. Камолит-
дин Беҳзод ижодида
хос бўлган кўп план-
лиқ дерали барча
хил рассомлари то-
монидан ривожланти-
рилди. Айниқса, расм
яратилган асар
мазмунини бир планда
анс этириб, бошқа
планларда олдий халқ
ҳаётининг турли ман-
зараларини тасвирлаш
кенг тарқалган.

Беҳзоднинг Шарқ
миниатюра санъатида-
ги алоҳида ҳўмийли-
ридан бири портрет
расмлар яратилиши ку-
чайирилганлигидир. Та-
рихчилар гениал рас-
сом ўзининг атоқли
замонадошлари Алишер
Навоий, Абдурахмон
Номий, Султон — Ҳў-
сий Мирзо, Шайбў-
нийхон ва бошқалар
портретини яратган-
лини қайт қилиш-
ли. Лекин бизга
рассомнинг айрим
портретларини етиб
келди. Бу асарларда
асосий тўшрилиган
оламнинг қуқур руҳий
дунёси чинақадар воси-
тасида очиб берилади.

Атоқли рассомнинг
портрет соҳасидаги
анъаналари кейинча-

ли Хиндистонда яна-
да ривожлантирилди.
Санъатшуносларни г
фичирка. Шарқдаги
дед бир мамлакатда
миниатюра портрет
санъати бу ердагидек
юксак даражага эриш-
маган эди. Айниқса,
«Нодир э-замон» ун-
воинга эга бўлган
Абул Ҳасан исмили
рассом бу соҳада кат-
та муваффақиятларни
қўлга киритди. У
жуда улан воқеалар
ни ҳам чинақса сат-
ҳда юксак бадиий ма-
ҳорат билан тасвирлай
олар тасвирланган ки-
шиларнинг шахсий ҳў-
сусликларини, шакл-
шамолларини ўзига
ўхшатар эди. Яна бир
портретчи хил муса-
вирни Давлат Хонзаод
исмили рассом ҳам кенг
шўҳрат қозонган. Улуғ
шоир ва мутафаккир
Абдурахмон Номий
Беҳзод томонидан
яратилган сиймосишу
рассомнинг нуҳса рас-
ми тўғрисида бизга
етиб келган. Давлат
Хонзаод Беҳзод асар-
ларининг муқддиси бў-
лган. Бунинг рассомнинг
Деҳли миллий музейи-
да сақланаётган «Бор-
бирнома» кўлаша нуҳ-
хасидаги расмларида
ҳам кўриш мумкин.

Беҳзод тенгсиз
санъаткор сифатида
бўқилган ўз ўрнида
ва ўзаро уйғун ҳолда
ишлатилиш билан аж-
ралиб туради. Бу со-
ҳада ҳам хил рассом-
лари гениал санъат-
кор анъаналарини рив-
ожлантирдилар. XVI
аср тарихчиси Абул-
фазл Алломинийнинг
айтишича, хил мини-
атюрчилари рангларни
таърибларда бир қатор
муваффақиятларга
эришганлар.

XVI аср хил ми-
ниатюра санъатида
Беҳзод анъаналари
алоҳида ўрин тутиши-
га яна бир сабаб Бо-
бир ва унинг воқисла-
рини Хирот маданиятини
эъзозлагандир. Улар
ўз кўтуҳоналарида
Беҳзоднинг нолир
асарларини авайлаб
асрашган. Натижада
хил муассарлар «бу
расмлардан маҳорат
сирларини ўрганган-
лар.

Камолитдин Беҳзод
ва унинг шоирларига
яратган асарлар каби
XVI аср хил муса-
вирларининг энг яхши
расмлари ҳам бугунги
кунда мажон санъати
ҳазинасидан муносиб
ўрин эгаллаган. Бунда
албатта улуғ санъат-
корнинг ҳам ҳиссаси
бор.

А. МАДРАМОВ,
санъатшунослик ка-
дидати.

К. МАЛИКОВА: Хо-
зилдор аёл бошқа ен-
гил ишта ўтказолса,
унинг аввалги маомли
сақланадими ёки йўқ-
ми?

Жавоб: Агар ҳў-
милдор аёл врач руҳ-
сати билан енгил ишта
ўтказилган бўлса
унинг аввалги ўртача
иш ҳўқи сақланади.
Шунингдек, боласи
бир ешга тўлганган
аёл бошқа енгил ишта
(сменга) ўтказилган
тақдирда ҳам шундай
қилинади.

С. СОДИҚОВ: Мен
ишлаб чиқаришдан
айрилмаган ҳолда
институтда ўқийман.
Айтинг, меҳнат от-
пускам ўқув отпускаи
(ёки сенис пайти)-
га тўғри келиб қолса,
меҳнат отпускамни
кейинга суришга руҳ-
сат беришадими?

Жавоб: Сизнинг ик-
ки отпускангиз бир-
бирига тўғри келиб
қолган бўлса, меҳнат
отпускангизни кейин-
га суриб беришлари
шарт.

О. МАҲКАМОВ:
Мен олдиндан дам
олиш уйига бориш
учун транспорт билет-
ларини олиб қўйган
эдим. Уларни сабаб бил-
ан бериладими? Транс-
порт ҳақини қайтариб
беришадими?

Жавоб: Агар ол-
диндан дам олиш уйи
(меҳмонхона ва ҳўна-
зорларга бориш учун
транспорт билети олиб
қўйган бўлсангиз)
боришнинг ниятасан-
ти, бу билетлар қай-
тариб олинди. Фақат
Сиздан билетни ол-
диндан олиб қўйган-
лик учун, шунингдек
билетни «ёрон» қи-
лганингиз учун ва шу
транспорт қондалари-
га хос бўлган устама-
лар ундирлади.

Б. МУҲИДИНОВ:
ВА: Ноҳақ суратда му-
қофот ёзмаганлигини
учун маъмурий усти-
дан шикоят қилиш
мумкинми?

Жавоб: Ҳа, мум-
кин. Асосис суратда
маъмурий ҳодимни
шу қорхонада тарбия
топган — вақти-вақти
билан бериб бориладиган
мунофотдан маҳ-
рум этган бўлса, меҳ-
нат баҳсларини қомис-
сисизна, қасаба союзи
комитетига ҳамда халқ
судига ҳам муножаат
қилиш мумкин. Шу-
нинг ҳам борики, маъ-
мурий ҳодимни раҳ-
батланганини маъносиз-
даги мунофотдан маҳ-
рум этиш, бундай қол-
да шикоят ўрни йўқ.

А. МАДРАМОВ,
санъатшунослик ка-
дидати.

ЙЎЛБАРС НАЗОРАТИ ОСТИДА

Жанубий Приморьеда
жойлашган «Зелёсее»
ўрмон пунктининг ҳо-
димлари бир неча соат...
йўлбарс назоратида
бўлдилар.

Тайганинг ҳўжойини
ортиб жўнатиш учун
тахлаб қўйилган ҳодалар
устида бемалол ўрна-
шиб олиб, ёғоч орта-
ни келган машиналар ва
уларнинг кабиналарида
ҳайратдан қимирламай
қолган ҳайдовчилар то-
мон тик қараб туравер-
ди. Дарахт йикитувчи-
лар даҳшатли ҳайвон-
нинг осийишганини
бузишга журъат этма-
дилар. Ган кўйберсини
тироқча ва тишлари бил-
ан ҳазиллашса бўл-
маслигида ҳам эмасди.
Улар каттакон кўркам
ҳайвонининг оромини бу-
зишдан қўчиб иш гра-
фининг шундай боши-
тага боришлар. Прим-
орье ўлкасида йўл-
барслар авайлаб қўриқ-
ланганлигидан улар-
нинг сонни кўпайди. Му-
тахассисларнинг қамала-
рига кўра, улар икки
юзтагача етган. Бу йир-
тиқчилар дарахт кесуви-
лар ишлаётган жойлар-
да тез-тез пайдо бўлиб
турибди. Бунинг сабаби
маълум: ҳар бир йўл-
барс ўз қабиласининг
қонунига биноан ўрмон-
нинг қатъий «ўз» усто-
ида қашайди ва оқ-
қилади. Ўрмон пункти-
нинг ҳодимлари эса
шундай территорияга
тўғри келиб қолишган.

Йўлбарс одамларнинг
осийишганини кўриб,
секин юриб машиналар-
ни айланиб ўти ва ўр-
монзорга кириб гоийб
бўлиди. Ишчилар «та-
ниш олдқа» деб қўйиш-
ди, яна иш бошлаб
юборишди.

Д. ЛАТИПОВ,
ТАСС мухбири.

Совет халқи фашистлар Германияси устидан қўзонилган Буюқ
Ғалабанинг 36 йиллигини кенг нишонлади. Уруш тугаганига 36 йилдан
ошди. Аммо халқимиз Ватанимизни озадлик учун жонини қўрбон қилган
ҳақдорларнинг номини ҳамон эъзозлаб аслайди.

СУРАТДА: генерал Собир Раҳимов Қўмондонлик қилган 37-ғавралий
дивизиянинг 86-полки ҳарбий врач гауричяни капитан В. Соатов, Қўзил
Юлдуз орденининг кавалери полковник Е. В. Кримонт, Сталинград му-
дофаси қатнашчиси И. Аҳмадуллоев, 37-ғавралийнинг ўқини дивизиянинг
медицина-санитария батальонини командири, медицина хизмати капитани
Я. С. Фок жанговар йилларини эслашмоқда.

Х. Шодиев фотоси.

Интеграция самараси Тошдан қувурлар

Қора металлургия-
дан йироқ бўлсада,
металл тежайдиған
қорхона Нарелиянинг
Кондопог шаҳрида то-
бора кўпроқ маҳсулот
беришмоқда. Бу ердаги
тош қуйма буюмлар
ва минерал хом ашё
заводидаги шишиқлик
металдан қолшимиди-
дан катта диаметрли
қувурлар тайёрлаб чи-
қарила бошладилар.

Янги маҳсулот —
фан билан ишлаб чи-
қариш интеграцияси
натижасидир. СССР
Фанлар академияси
Геология филиали
институтининг оли-
мларини металл
ўрнига шўроқсен пор-
фиритни таққил қи-
лдилар. Кондопог че-
каларида бундай тош-

лар кўп. Бу тош сал-
та уқаланиб кетади ва
карьерларда уни очиб
қилиш билан қазиб чи-
қаришга меҳнат сар-
фини гоят қамайтира-
ди. Лекин энг муҳими
шунки, шўроқсен пор-
фирит бошқа тоғ жин-
сларига ўхшамай, юк-
сак температурада я-
хши эриydi. Бу нарс-
а юксак физик-механик
хосса-ларга эга бўлган
янги бир жинс мате-
риал олишга имкон
беради.

Украина ССР Фан-
лар академияси кўйиш
проблемалари институ-
ти билан давлат иш-
лими-тадқиқот инсти-

